Progressive Education Society's

Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune 5

(An Autonomous College Affiliated to Savitribai Phule Pune University)

Framework of Syllabus

For

B. A. (Marathi)

Choice Based Credit System (CBCS) Syllabus Under

National Education Policy (NEP)

To be implemented from Academic Year 2024-2025

Level:- 4.5 (First Year) Sem:I

Course Type	Course Code	Course Title	Credits		Teaching Scheme Hr/Week		Evaluation Scheme and Max Marks		
			TH	PR	TH	PR	CE	ESE	Total
Subject 1 T(2)+ (T/P)(2) or T(4)	24ArMarU1101	Aadhunik Marathi Katha आधुनिक मराठी कथा	2		2		20	30	50
	24ArMarU1102	BhashikVinimay भाषिक विनिमय	2		2		20	30	50
Subject 2 T(2)+ (T/P) (2) or T(4)	24Ar***U1201	<<Subject 2 Theory>>	2		2		20	30	50
	24Ar***U1202	<<Subject 2 Practical>>		2		4	20	30	50
Subject 3 T(2)+ (T/P)(2) or T(4)	24Ar***U1305	<<Subject 3 Theory>>	2		2		20	30	50
	24Ar***U1306	<<Subject 3 Practical>>		2		4	20	30	50
IKS T(2)	24CpCopU1901	Generic IKS	2		2		20	30	50
GE/OE (T/P) (2)	24ArMarU1401	Marathi Praman Lekhan मराठी प्रमाणलेखन	2		2		20	30	50
SEC (T) (2)	24ArEngU1601 / 24ArGerU1601 / 24ArHinU1601 / 24ArMarU1601 /	English for Administration and Services I / Commercial German – I (DaF im Unternehmen – I) / कार्यालयी हिंदी / प्रसारमाध्यमआणि समाज माध्यमांचे प्रकार	2		2		20	30	50
AEC T(2)	24CpCopU1701 / 24CpCopU1702	MIL-I (Hindi) / MIL-I (Marathi)	2		2		20	30	50

VEC T (2)	24CpCopU1801	Environmental Science	2		2		20	30	50
Total			18	04	18	08			550

Level:- 4.5 (First Year) Sem:II

Course Type	**Course Code**	**Course Title**	**Credits**		**Teaching Scheme Hr/Week**		**Evaluation Scheme and Max Marks**		
			TH	PR	TH	PR	CE	ESE	Total
Subject 1 T(2)+ T/P(2) or T(4)	24ArMarU2101	Aadhunik Marathi Ekankika आधुनिक मराठी एकांकिका	2		2		20	30	50
	24ArMarU2102	Marathi Bhashechasarjanshil Vapar मराठी भाषेचा सर्जनशील वापर	2		2		20	30	50
Subject 2 T(2)+ T/P(2) or T(4)	24Ar***U2201	<<Subject 2 Theory>>	2		2		20	30	50
	24Ar***U2202	<<Subject 2 Practical>>		2		4	20	30	50
Subject 3 T(2)+ T/P(2) or T(4)	24Ar***U2305	<<Subject 3 Theory>>	2		2		20	30	50
	24Ar***U2306	<<Subject 3 Practical>>		2		4	20	30	50
GE/OE (T/P)(2)	24ArMarU2401	Mudritshodhan मुद्रितशोधन	2		2		20	30	50
SEC T(2)	24ArEngU2601 / 24ArGerU2601 / 24ArHinU2601 / 24ArMarU2601 /	English for Administration and Services II / Commercial German – II (DaF im Unternehmen – II) /	2		2		20	30	50

		समाचार संकलन और लेखन / प्रसारमाध्यमआणि समाज माध्यमांसाठी लेखन							
AEC T(2)	24CpCopU2703	English Communication Skills I	2		2		20	30	50
VEC T(2)	24CpCopU2801	Democracy, Election and Governance	2		2		20	30	50
CC(2)	24CpCopU2001/ 24CpCopU2011 / 24CpCopU2021 / 24CpCopU2031 / 24CpCopU2041 / 24CpCopU2051 / 24CpCopU2061 / 24CpCopU2071	Physical Education / Cultural Activities / NSS / NCC / Fine Arts / Applied Arts / Visual Arts / Performing Arts	2		2		20	30	50
Total			18	04	18	08			550

Level:- 5.0 (Second Year) Sem:III

Course Type	**Course Code**	**Course Title**	**Credits**		**Teaching Scheme Hr/Week**		**Evaluation Scheme and Max Marks**		
			TH	PR	TH	PR	CE	EE	Total
Major Core T(2+2 or 4), (T/P)(2)	24ArMarU3101	Aadhunik Marathi Kadambari (आधुनिक मराठी कादंबरी)	4		4		40	60	100
	24ArMarU3102	Aadhunik Marathi Kavita (आधुनिक मराठी कविता)	2		2		20	30	50
VSC P(2)	24ArMarU3501	Lab Course on Granth Nirmiti Prakriya (ग्रंथनिर्मिती प्रक्रिया)		2		4	20	30	50
IKS (T/P)(2)	24ArMarU3901	Marathi Bhashecha Uday aani Vikas	2		2		20	30	50

		(मराठी भाषेचा उदय आणि विकास)							
FP P(2)	24ArMarU3002	Field Project I		2		4	20	30	50
Minor (T/P)(2+2 or 4)	24ArMarU3301	Lalit Lekhan (ललित लेखन)	4		4		40	60	100
GE/OE (T/P) (2)	24ArMarU3401	Natak aani Chitrapat : Aaswadaani Parikshan (नाटक आणि चित्रपट : आस्वाद आणि परीक्षण)	2		2		20	30	50
AEC T(2)	24CpCopU3703	English Communication Skills II	2		2		20	30	50
CC T(2)	24CpCopU3001	Online Course on Yoga	2		2		20	30	50
Total			18	04	18	08			550

Level:- 5.0 (Second Year) Sem:IV

Course Type	**Course Code**	**Course Title**	**Credits**		**Teaching Scheme Hr/Week**		**Evaluation Scheme and Max Marks**		
			TH	PR	TH	PR	CE	EE	Total
Major Core T(2+2 or 4), (T/P)(2)	24ArMarU4101	Charitra Lekhan Abhays (चरित्र लेखन अभ्यास)	4		4		40	60	100
	24ArMarU4102	PravasvarnanAbhyas (प्रवासवर्णन अभ्यास)	2		2		20	30	50
VSC P(2)	24ArMarU4501	Lab Course on Granth Sampadan Swarup aani Kaushalye (ग्रंथसंपादन स्वरूप आणि कौशल्ये)		2		4	20	30	50

CEP P(2)	24CpCopU4003	Community Engagement Project		2		4	20	30	50
Minor (T/P)(2 +2 or 4)	24ArMarU4301	Sahityaprakar : Aatmacharitra (साहित्यप्रकार : आत्मचरित्र)	4		4		40	60	100
GE/OE (T/P) (2)	24ArMarU4401	Arj, Patra aani Ahwal Lekhan (अर्ज, पत्र आणि अहवाल लेखन)	2		2		20	30	50
SEC T(2)	24ArEngU4601 / 24ArGerU4601 / 24ArHinU4601 / 24ArMarU4601 /	English for Administration and Services III / Commercial German – III (DaF im Unternehmen – III) / संपादन प्रक्रिया और साज सज्जा / व्यक्तिमत्त्व विकास आणि कौशल्ये	2		2		20	30	50
AEC T(2)	24CpCopU4701 / 24CpCopU4702	MIL-II (Hindi) / MIL-II (Marathi)	2		2		20	30	50
CC T(2)	24CpCopU4001	Health and Wellness	2		2		20	30	50
Total			18	04	18	08			550

Level:- 5.5 (Third Year) Sem:-V

Course Type	**Course Code**	**Course Title**	**Credits**		**Teaching Scheme Hr/Week**		**Evaluation Scheme and Max Marks**		
			TH	PR	TH	PR	CE	EE	Total

Major Core T(2+2+2+2 or 4 + 2+2 or 4 + 4) P(2+2 or 4)	24ArMarU5101	Madhyayugin Sahityacha Itihas मध्ययुगीन साहित्याचा अभ्यास - I	4		4		40	60	100
	24ArMarU5102	Sahityavichar साहित्यविचार -I	4		4		40	60	100
	24ArMarU5103	Bhashavidnyan भाषाविज्ञान	4		4		40	60	100
Major Elective (T/P) (2+2 or 4)	24ArMarU5201	Samajik Madhyme (Print and Electronic Media) (समाजमाध्यमे: मुद्रित आणि इलेक्ट्रॉनिक्स)	4		4		40	60	100
	24ArMarU5203	Sahitya Aani Samaj साहित्य आणि समाज	4		4		40	60	100
VSC P(2)	24ArMarU5501	Lab Course on Granth Prakashan Swarup ग्रंथ प्रकाशन स्वरूप		2		4	20	30	50
FP (2)	24ArMarU5001	Field Project II		2		4	20	30	50
Minor (T/P) (2)	24ArMarU5302	Vayktichitran (2) व्यक्तिचित्रण	2		2		20	30	50
Total			18	04	18	08			550

Level:- 5.5 (Third Year) Sem:-VI

Course Type	**Course Code**	**Course Title**	**Credits**		**Teaching Scheme Hr/Week**		**Evaluation Scheme and Max Marks**		
			TH	PR	TH	PR	CE	EE	Total
	24ArMarU6101	MadhyayuginSahityachaItihas मध्ययुगीन साहित्याचा इतिहास - II	4		4		40	60	100

Major Core T(2+2+2+2 or 4+2+2 or 4+4) P(2+2 or 4)	24ArMarU6102	Sahityavichar साहित्यविचार – II	4		4		40	60	100
	24ArMarU6103	Vaicharik Lekhan वैचारिक लेखन	4		4		40	60	100
Major Elective (T/P) (2+2 or 4)	24ArMarU6201	Marathi Bhasha aani Vyakarn मराठी भाषा आणि व्याकरण	4		4		40	60	100
	24ArMarU6203	Sahitya Aani Samaj साहित्य आणि संस्कृती	4		4		40	60	100
VSC P(2)	24ArMarU6501	Lab Course on Mulakhat Lekhan मुलाखत लेखन		2		4	20	30	50
OJT (2)	24ArMarU6004	On Job Training		4		8	40	60	100
Total			16	06	16	12			550

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- पाचवे

मुख्यस्तर (Major Paper 10 - Theory)

Course Code : 24ArMarU5101 **Course Name : मध्ययुगीन साहित्याचा अभ्यास - I**

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**

Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. इतिहासाच्या पार्श्वभूमीवर 'मध्ययुगीन कालखंड' ही कल्पना समजावून घेणे.
२. मध्ययुगीन मराठी साहित्यलेखनाची सामाजिक-राजकीय आणि सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ध्यानात घेणे.
३. मध्ययुगीन मराठी साहित्यलेखनामागील प्रेरणा आणि प्रवृत्तीचे स्वरूप ध्यानात घेणे.
४. मध्ययुगीन मराठी साहित्यलेखनात अधोरेखित होतील अशा प्रमुख लेखक आणि साहित्यकृतीचा अभ्यास करणे.
५. मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील विविध विचारधारा आणि त्यांनी प्रवृत्त केलेले साहित्य याचा आढावा घेणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थांना मराठी समाज आणि साहित्याची परंपरा कळेल, मराठी साहित्येतिहासाचे आकलन होईल. ज्याचे भान त्यांना त्यांच्या विविध प्रकल्पांमध्ये वापरता येईल.
२. मध्ययुगीन गद्य-पद्य रचनेच्या आकलनाचा विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील आणि माहितीपर लेखनावर संस्करण होतील.
३. विद्यार्थ्यांना काळानुसार होणाऱ्या मराठी भाषाबदलाचे नमुने उपलब्ध होतील.
४. मध्ययुगीन साहित्याच्या अभ्यासाने राजकीय आणि पर्यायाने सांस्कृतिक संदर्भाने होत गेलेल्या बदलाचा भाषा आणि साहित्यातील बदल जोखता येईल.
५. मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील ग्रंथ आणि ग्रंथकार यांचे आकलनविश्व आणि भाषाउपयोजन याचा स्थूल परिचय विद्यार्थ्यांना उपयोगी ठरेल.

Course Content

घटक क्र.	**मध्ययुगीन मराठी साहित्याचा अभ्यास प्रारंभकाळ**	एकूण तास
१.	अ. मराठी शिलालेख आणि ताम्रपटः परंपरा आणि स्वरूप ब. *विवेकसिंधू*पर्वकालीन मराठी साहित्यः *गाथासप्तशती*, *कुवलयमाला*, *मानसोल्लास*, *गोरक्षगीता* इ.	**१५**

	क. मुंकुदराज- *विवेकसिंधू, पवनविजय, परमामृत*	
घटक क्र.	**महानुभावीय गद्य आणि पद्य लेखन**	
२.	अ. महानुभावीय गद्य साहित्यः लीळाचरित्र, श्रीगोविंदप्रभूचरित्र, सूत्रपाठ, दृष्टांतपाठ, स्मृतिस्थळ इ. ब. महानुभावीय पद्य साहित्यः साती ग्रंथ, महदंबेची धवळे (पूर्वार्ध व उत्तरार्ध), मातृकी रूक्मिणीस्वयंवर इ.	१५
घटक क्र.	**संत साहित्य (वारकरी संप्रदाय)**	
३.	अ. संत ज्ञानेश्वरः ज्ञानेश्वरी, अमृतानुभव, चांगदेवपासष्टी, हरपाठाचे अभंग इ. ब. संत नामदेव आणि संत जनाबाई यांचे अभंगलेखन क. संतमेळातील अभंगलेखनः सावता माळी, गारोबा कुंभार, मुक्ताबाई, सेना महाराज, नरहरी सोनार, चोखामेळा आणि परिवार, कान्होपात्रा	१५
घटक क्र.	**समकालीन अन्य संप्रदायातील मराठी साहित्य**	
४.	अ. नाथ संप्रदाय, लिंगायत संप्रदाय, दत्त संप्रदाय, नागेश संप्रदाय इ. ब. जैन मराठी कवी, मुस्लीम मराठी कवी, ख्रिस्ती मराठी कवी इ	१५

संदर्भ ग्रंथः

१. इर्लेकर सुहासिनी, संत कवी, आणि कवयित्रीः एक अनुबंध, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
२. उपासे शिवशंकर, महाराष्ट्र भूषण सहा संत साहित्यिक, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २०१२.
३. कुलकर्णी, श्री. रं. : मध्ययुगीन मराठी साहित्य – एक पुरर्विचार, राजहंस प्रकाशन, पुणे, १९९५.
४. केळुसकर कृष्णराव, संत तुकाराम, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
५. कोलते वि. भि. : महानुभाव तत्त्वज्ञान, अरुण प्रकाशन, मलकापूर, १९७५.
६. कोलते वि. भि. (संपा.) : लीळाचरित्र, म. रा. सा. सं. मंडळ, मुंबई, १९८२.
७. गोसावी र. रा., पाच भक्तिसंप्रदाय, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९७३.
८. जोशी प्र. न. नाथसंप्रदाय- उदय आणि विस्तार, राजीव प्रकाशन, ठाणे, १९७७.
९. दडकर, जया आणि इतर : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (आरंभापासून १९२० पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, १९९८.
१०.नसिराबादकर ल. रा., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, स्वच्छंद प्रकाशन, सुधारित आवृत्ती, कोल्हापूर, २०२३.
११.तुळपुळे शं. गो., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१२.ढेरे रा. चिं., मुसलमान मराठी संतकवी, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१३.पठाण यु. म., महानुभाव साहित्य संशोधन खंड १, मराठवाडा विद्यापीठ प्रकाशन, औरंगाबाद.
१४.पांगारकर, ल. रा., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ३, महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन, पुणे.
१५.मंचरकर, र. बा. : धर्मसंप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २०००.

१६.मांडवकर भाऊ, संत नामदेव दर्शन, सेवा प्रकाशन, अमरावती.
१७.मालशे, स. ग. (संपा.) : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड २ – भाग १, २ आणि 3, म. सा. प., पुणे, १९८2,
१८.मोरजे गंगाधर, मराठी ख्रिस्ती वाङ्मय, फादर स्टिफन ते १९६०, अहमदनगर.
१९.शेणोलीकर ह. श्री., प्राचीन मराठी वाङ्मयीनचे स्वरूप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, सहावी आवृत्ती, १९८७.
२०.सरदार गं. बा., संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
२१.सुंठणकर बा. र., महाराष्ट्रीय संतमंडळीचे ऐतिहासिक कार्य, बेळगाव.

00000

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- पाचवे

मुख्यस्तर (Major Paper 11 - Theory)

Course Code : 24ArMarU5102 **Course Name : साहित्यविचार - I**
Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**
Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. साहित्यविचार ही संकल्पना अभ्यासणे.
२. साहित्यनिर्मिती आणि साहित्यविचार यांच्यातील अंत:संबंध अभ्यासणे.
३. साहित्यविचारातील भारतीय आणि पाश्चात्त्य विचारवंतांच्या मांडणी अभ्यासणे.
४. प्रारंभापासून समकाळापर्यंत भारतीय आणि पाश्चात्त्य साहित्यविचारांची परंपरा अभ्यासणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थ्यांना भारतीय, पाश्चात्त्य आणि आधुनिक साहित्यशास्त्राचे स्वरूप उलगडेल.
२. विद्यार्थ्यांना साहित्यनिर्मिती आणि साहित्याकलनात प्रस्तुत विषयाने निर्माण केलेले भान उपयोगी होईल.
३. साहित्य भाषा आणि साहित्येतर भाषा आणि व्यवहारिक भाषा यांच्यातील फरक स्पष्ट होईल.
४. साहित्यभाषेतील वक्रोक्ती, रस, अलंकार इ. रूपाचा उलगडा साहित्याकलन तीव्र करेल.

Course Content

घटक क्र.	**साहित्याचे स्वरूप**	एकूण तास

१.	अ. साहित्याच्या व्याख्याः १. भारतीय- भामह, मम्मट, आनंदवर्धन, विश्वनाथ इ. २. पाश्चात्त्य- वर्डस्वर्थ, कोर्टहोप, मॅथ्यू अर्नोल्ड इ. ब. ललित आणि ललितेतर साहित्य- साम्यभेद क. ललित साहित्यः संवेदनात्मकता, भावनात्मकता, वैचारिकता, सेंद्रियता, सूचकता, विशिष्टता, विश्वात्मकता इ.	१५
घटक क्र.	**साहित्याचे प्रयोजन**	
२.	अ. साहित्य प्रयोजन म्हणजे काय? ब. भारतीय साहित्यविचारवंतांनी मांडलेली प्रयोजनेः यश, अर्थप्राप्ती, व्यवहाराज्ञान, अशुभनिवारण, कांतेप्रमाणे उपदेश, आनंद इ. क. पाश्चात्त्य साहित्यविचारवंतांनी मांडलेली प्रयोजनेः आनंद, उद्‌बोधन, आत्माविष्कार, भावनापूर्ती, जिज्ञासापूर्ती, जीवनानुभूती, इच्छापूर्ती/स्वप्नरंजन, पलायनवाद इ.	१५
घटक क्र.	**साहित्यनिर्मितीची कारणे**	
३.	अ. प्रतिभाः प्रतिभाव्यापार, प्रतिभेचे अलौकिकत्व, अपूर्वनिर्मितिक्षमता इ. ब. बहुश्रुतता, अभ्यास, भावनात्मकता, संवेदनशीलता, उत्पेक्षा, चमत्कृती इ,	१५
घटक क्र.	**अलंकार**	
४.	अतिशयोक्ती, स्वभावोक्ती, दृष्टान्त, उपमा, अनुप्रास, रूपक इ.	१५

संदर्भ ग्रंथः

१. कंगले र. पं., प्राचीन काव्यशास्त्र, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.
२. करंदीकर गो. वि., ॲरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र, मौज प्रकाशन, मुंबई, दु.आ., १९९३.
३. करंदीकर गो. वि., परंपरा आणि नवता, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६७.
४. करंदीकर शैलजा, भारतीय काव्यशास्त्राचे मूळ प्रश्न, सुविचार प्रकाशन, नागपूर, १९६७.
५. कऱ्हाडे सदा, शोकनाट्याचे साहित्यरूप, पी.पी.एच. बुक स्टॉल, मुंबई, १९७१.
६. कऱ्हाडे सदा, सुखनाट्याचे साहित्यरूप, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, १९७४.
७. कापसे राम, भारतीय साहित्यशास्त्र, स्वाध्याय महाविद्यालय, पुणे, १९७७.
८. कुळकर्णी अरविंद, साहित्यविचार, प्रतिमा प्रकाशन, दु.आ., पुणे, १९९७,
९. गाडगीळ स.रा., काव्यशास्त्रप्रदीप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९७१.
१०.गोकाककर सु. गो. (संपा.), शोकनाट्याची मूलतत्त्वे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९७६.
११. गोविलकर लीला, भारतीय साहित्यविचार, नितीन प्रकाशन, पुणे, १९७५.
१२.जाधव मा. मा. (संपा.), अक्षरगाथा (मराठी साहित्यविचार विशेषांक), मासिक, नांदेड, एप्रिल, २०१४.

१३.ढवळे वि. ना., साहित्याचे तत्त्वज्ञान, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन आणि तत्त्वज्ञान महाकोश मंडळ, पुणे, १९८४.
१४.धोंड म. वा., काव्याची भूषणे, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१५.दादेगांवकर पद्माकर, रसचर्चा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९९४.
१६.देशमुख उषा, मराठीचे साहित्यशास्त्र, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, १९७६.
१७.पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्रःस्वरूप आणि समस्या, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१८.पाटील म. सु. भारतीयाचा साहित्यविचार, चेतश्री प्रकाशन, अंमळनेर, १९९०.
१९.पाटील शरद, अब्राह्मणी साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९८८.
२०.बेडेकर दि. के., अस्तित्ववादाची ओळख, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२.

00000

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- पाचवे

मुख्यस्तर (Major Paper 12 - Theory)

Course Code : 24ArMarU5103 **Course Name : भाषाविज्ञान**
Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week **Credit : 02**
Examination Scheme: CIA : 20 Marks **End-Sem : 30 Marks**

Course Objectives:

१. भाषाविज्ञान या ज्ञानशाखेचा परिचय करून देणे.
२. भाषेची उत्पत्ती आणि स्वरूपाविषयीची मांडणी पुढे आणणे.
३. भाषाविज्ञानाच्या कसोटीवर मराठी भाषा आणि तिच्या विशेषांची चर्चा घडवून आणणे.
४. भाषा आणि मराठी भाषा याविषयीची शास्त्रोक्त चौकट विकसित करणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थ्यांना भाषेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि कार्ये समजतील.
२. भाषा आणि मराठी भाषेच्या अभ्यासाचे महत्त्व उलगडेल.
३. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा यांच्या सहसंबंधाने चर्चा विकसित होईल.
४. भाषाविज्ञानातील संकल्पना आणि त्यांचा अभ्यासविषयच्या अनुषंगाने उपयोजितता स्पष्ट होईल.

Course Content

घटक क्र.	**भाषा उत्पत्तीच्या विविध उपपत्ती/सिद्धान्त**	एकूण तास

१.	अ. भाषेची उत्पत्तीः विविध धारणा- ईश्वरनिर्मित, राजानिर्मित, समाजनिर्मित ब. भाषेच्या उत्पत्तीच्या विविध उपपत्ती/सिद्धान्तः इंगित, मुखाभिनय, अनुकरण, रणन, भावनाविभक्ती, श्रमपरिहार, प्रेमगानमूलक, संपर्क, क्रीडासक्ती, समन्वय इ.	१०
घटक क्र.	**भाषाः व्याख्या आणि स्वरूप-विशेष**	
२.	अ. भाषा म्हणजे काय? ब. भाषेच्या विविध व्याख्या क. भाषेचे स्वरूपः संवादमाध्यम, ध्वनिरूप, संकेतबद्धता, प्रतीकात्मक, सामाजिक संस्था, अर्जित, परिवर्तनशीलता, रैखिकता इ. ड. सी. एफ. हॉकेट यांनी नोंदविलेली भाषेची वैशिष्ट्येः दुहेरीपणा, निर्मितिक्षमता, कार्यकारणसंबंधांचा अभाव, यादृच्छिकता, अदलाबदलाची शक्यता, विशिष्टीकरण, स्थलकालातीतता, सांस्कृतिक संक्रमण	१०
घटक क्र.	**स्वनिमविचार**	
३.	अ. स्वन ब. स्वनिम क. स्वनांतर	०५
घटक क्र.	**रूपिमविचार**	
४.	अ. रूप ब. रूपिम क. रूपिकांतर	०५

संदर्भ ग्रंथः

१. कालेलकर, ना. गो. ध्वनिविचार, मौज प्रकाशन,मुंबई,१९९०.
२. ग्रामोपाध्ये, गं. ब. , भाषाविचार आणि मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७९. (दुसरी आवृत्ती)
३. तुळपुळे, शं. गो., यादवकालीन मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७३.
४. दाते,य.रा.,महाराष्ट्र शब्दकोश, प्रस्तावना खंड, महाराष्ट्र कोशमंडळ लिमिटेड,पुणे १९३२.
५. पुंडे, द.दि., सुलभ भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००५. (दुसरी आवृत्ती)
६. मालशे, सं.गं. व इतर, (संपादन), भाषाविज्ञान- ऐतिहासिक व वर्णनात्मक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०००५.
७. मालशे, सं.गं. व इतर, (संपादन), भाषाविज्ञानपरिचय,पद्मगंधा प्रकाशन,पुणे, २००५.
८. कानडे, मु. श्री., मराठीचा भाषिकअभ्यास, स्नेहवर्धक पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९४.
९. कालेलकर, ना. गो., भाषा- इतिहास आणि भूगोल, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९५.
१०. काळे, कल्याण व इतर, (संपादन) आधुनिक भाषाविज्ञान – (संरचनावादी, सामान्य आणि समाजिक) प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००३. (दुसरी आवृत्ती)

११. काळे, कल्याण व इतर, (संपादन) वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - स्वरूप आणि पद्धती, गोखले एज्युकेशन सोसायटी, नाशिक, १९८२.

१२. गोविलकर, लीला, वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, आरती प्रकाशन, डोंबिवली, १९९२.

१३. धोंगडे, रमेश, अर्वाचीन मराठी, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८३.

१४. प्रियोळकर, अ.का., ग्रांथिक मराठी भाषा -कोकणी बोली, पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९६६.

१५. मालशे, मिलिंद, आधुनिक भाषाविज्ञान- सिद्धांत आणि उपयोजन, लोकवाङमयगृह, मुंबई, १९९५.

00000

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- पाचवे

मुख्य ऐच्छिक (Major Elective -I Theory)

Course Code : 24ArMarU5201 **Course Name : समाजमाध्यमेः मुद्रित आणि इलेक्ट्रॉनिक्स**

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**

Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. समाजमाध्यमांचा इतिहास आणि विकास समजून घेणे.
२. सद्यकाळात रूढ असलेल्या समाजमाध्यमांचा परिचय करून घेणे.
३. समाजमाध्यमांची कार्यपद्धती आणि भूमिका समजावून घेणे.
४. समाजमाध्यमांचा समाज, संस्कृती आणि अर्थकारणावर होणारा परिणाम ध्यानात घेणे.
५. समाजमाध्यमांसाठी आशयपूर्ण लेखन करण्याची कौशल्ये विकसित करणे.

Course Outcomes :

१. समकाळातील समाजमाध्यमांचा परिचयासह त्यांचा सामाजिक आणि सांस्कृतिक प्रभाव अधोरेखित होईल.
२. समाजमाध्यमांसाठी लेखन करताना अपेक्षित असलेले भान आणि कौशल्ये विकसित होतील.
३. समाजमाध्यमांचा व्यवसाय आणि मार्केटिंगवर होणाऱ़ा परिणाम उलगडेल.
४. समाजमाध्यमांच्या अभ्यासाने एकीकडे मानसिक आरोग्य राखता येईल. आणि त्याच्या वापराविषयीचे भान वाढेल.

५. समाजमाध्यमांची भूमिका, त्यांचे कार्य आणि त्यासाठीचे लेखन याचे आकलन सूक्ष्म होईल.

Course Content

घटक क्र.	**समाजमाध्यमे: इतिहास आणि परंपरा**	एकूण तास
१.	अ. समाजमाध्यमे म्हणजे काय? समाजमाध्यमांचा इतिहास ब. आजची समाजमाध्यमे: फेसबुक, ट्विटर, इंस्टाग्राम, लिकंडिन, यूट्यूब, व्हॉट्सॲप इ. (लोक या माध्यमांचा वापर करत आपले विचार, भावना, माहिती, धारणा आणि भूमिका सहजगत्या सामा) क. समाजमाध्यमांचा सामाजिक आणि सांस्कृतिक प्रभाव ड. पारंपरिक माध्यमांच्या पार्श्वभूमीवर समाजमाध्यमाचे स्वरूप आणि महत्त्व	१५
घटक क्र.	**समाजमाध्यमे आणि त्यांचा प्रभाव**	
२.	अ. समाजमाध्यमे आणि लोकशाही ब. समाजमाध्यमांद्वारे माहितीचे प्रभावी संप्रेषण क. सामाजिक आणि राजकीय चळवळींसाठी प्रभावी वापर ड. समाजमाध्यमे आणि सामाजिक सशक्तीकरण	१५
घटक क्र.	**समाजमाध्यमांसाठीची लेखनतंत्रे**	
३.	अ. लेखनासाठी सुलभ आणि सहज स्वरूपाच्या भाषेचे उपयोजन ब. आकर्षक शीर्षक क. होकारार्थी आणि प्रेरणादायी भाषा आणि आशय ड. संभाषणात्मक आणि आकर्षक कथनयुक्त लेखनशैली इ. व्हिज्युअल सामग्रीचा वापर: लेखनासह छायाचित्रे, इन्फोग्राफिक्स, व्हिडिओ, ऑडिओंचा वापर ई. माध्यमानुसार लेखनस्वरूप १. ट्विटर: शब्दमर्यादा, मांडणी संक्षिप्त-वस्तुनिष्ठ २. फेसबुक: थोडे विस्तृत, संवादात्मक, लहान कथन, प्रेरणादायी संदेशन, ३. इंस्टाग्राम: इमेज/व्हिडिओसह लेखन, छोटे-आकर्षक कॅप्शन, हॅशटॅगचा वापर, ४. लिंकडिन: व्यवसायिक आणि व्यवहारिक पोस्ट	१५
घटक क्र.	**समाजमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये**	
४.	अ. संपूर्णता आणि संक्षिप्तता ब. प्रेरणादायक आकलण आकर्षक क. ट्रेंडस् आणि हॅशटॅगचा वापर ड. तज्ज्ञता आणि विश्वसनीयता	१५

	इ. समाजातील विविधतेचा आदर ई. सुसंगतता	

संदर्भ ग्रंथः

१. काळे शुभश्री/रोकडे महादेव, मराठी भाषाः माध्यम आणि तंत्रज्ञान, शब्दवैभव प्रकाशन, पुणे, २०१७.
२. कालेलकर, ना. गो. : भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९६२.
३. काळे, कल्याण/शहा मृणालिनी (संपा.) : निवडक भाषा आणि जीवन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८. ६. केळकर, अशोक : वैखरी, मॅजेस्टिक, मुंबई, १९८३.
४. गवस, राजन आणि इतर : भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२.
५. ग्रामोपाध्ये, सुरेंद्र (संपा.) : भाषाव्यवहार व भाषाशिक्षण, कासेगाव एज्युकेशन सोसायटी, कासेगाव, २००६.
६. गोडबोले अच्यूतः आर्टिफिशल इंटेलिजन्स, मधुश्री पब्लिकेशन, पुणे, २०२१.
७. जोशी, श्रीपाद : संवादशास्त्र, विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९८.
८. नसिराबादकर ल. रा., व्यवहारिक मराठी, भाषा विकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर, २०२३.
९. पाटील, आनंद : सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.
१०.पानसे, मु.ग. (संपा.) : भाषा – अंत:सूत्र आणि भाषाव्यवहार, म.सा.प. प्रकाशन, पुणे, १९६७.
११.राजाध्यक्ष, मंगेश विठ्ठल : भाषाविवेक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९९७.
१२.लेले, वामन : भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य आणि सौंदर्य, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००५.
१३.शेख यास्मिनः मराठी लेखन मार्गदर्शिका, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, २०१७.
१४.सारंग, विलास : सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन, मुंबई.

00000

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- पाचवे

मुख्य ऐच्छिक (Major Elective -II Theory)

Course Code : 24ArMarU5202 | **Course Name : साहित्य आणि समाज**

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week | **Credit : 04**

Examination Scheme: CIA : 40 Marks | **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. साहित्य आणि समाज यांच्यातील परस्परसंबंध समजावून घेणे.
२. समाजाच्या विविध घटकांवर साहित्याचा प्रभाव आणि साहित्याच्या निर्मितीवर समाजाच्या प्रभावाचा अभ्यास करणे.
३. साहित्यिक कृतींमधील सामाजिक मूल्ये, समस्या आणि बदलांचे विश्लेषण करणे
४. विविध साहित्यप्रकारांचा (कथा, कविता, नाटके, कादंबऱ्या इ.) आणि त्यातील सामाजिक संदर्भांचा अभ्यास करणे.
५. साहित्यिक सिद्धांत आणि समाजशास्त्रीय दृष्टिकोन यांचा परस्पर संबंध तपासणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थी साहित्य आणि समाज यांच्यातील परस्परसंबंध समजावून घेतील.
२. साहित्याचा समाजावर आणि समाजाचा साहित्यावर होणारा प्रभाव स्पष्ट करू शकतील.
३. विविध साहित्यप्रकारांमधून येणारा सामाजिक आशय ओळखणे आणि त्याचे विश्लेषण करणे शक्य होईल.
४. समाजशास्त्र, इतिहास, मानसशास्त्र इत्यादी विषयांशी साहित्याचा संबंध जोडता येईल.
५. सामाजिक जाणीव जागृत करणाऱ्या साहित्याचा अभ्यास आणि चिंतन करण्याची सवय लागेल.

Course Content

घटक क्र.	**साहित्य आणि समाज: संकल्पनात्मक चर्चा**	एकूण तास
१.	अ. साहित्य आणि समाज: परस्परसंबंध ब. साहित्य: सामाजिक बांधिलकी आणि समाजपरिवर्तनातील भूमिका क. ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक संदर्भातील साहित्य ड. साहित्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास	**१५**
घटक क्र.	**साहित्यप्रकार आणि सामाजिक संदर्भ**	
२.	अ. कथनात्म (कथा, कादंबरी) साहित्य: सामाजिक प्रश्न, चळवळी आणि परिवर्तन ब. नाटक: सामाजिक वास्तव क. चरित्र-आत्मचरित्र: व्यक्तिस्वातंत्र्य आणि सामाजिक जाणीव ड. लोकसाहित्य: व्यक्ती आणि समाजमनाचे दर्शन	**१५**
घटक क्र.	**साहित्य आणि सामाजिक समस्या**	
३.	अ. स्त्रीवाद साहित्य: पुरुषसत्ताक व्यवस्था आणि स्त्रीस्वातंत्र्य ब. दलित साहित्य: संघर्ष आणि परिवर्तन क. आदिवासी साहित्य: अस्तित्व आणि ओळख ड. जात, धर्म आणि भाषिक अस्मितांचा साहित्यिक अभ्यास	**१५**
घटक क्र.	**विविध साहित्यरूपे आणि समाजाभ्यास**	
४.	अ. माध्यमे आणि साहित्य: पत्रकारिता, ब्लॉग्स आणि डिजिटल साहित्य	**१५**

	ब. चित्रपट आणि साहित्य क. उपहास, विडंबन आणि सामाजिक परिवर्तनास ड. विज्ञानसाहित्य आणि समाजपरिवर्तन इ. वेब साहित्य, ग्राफिक नॉव्हल्स, पॉडकास्ट	

संदर्भ ग्रंथः

१. कालेलकर, ना. गो. : भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९६२.
२. काळे, कल्याण/शहा मृणालिनी (संपा.) : निवडक भाषा आणि जीवन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८. ६. केळकर, अशोक : वैखरी, मॅजेस्टिक, मुंबई, १९८३.
३. गवस, राजन आणि इतर : भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२.
४. ग्रामोपाध्ये, सुरेंद्र (संपा.) : भाषाव्यवहार व भाषाशिक्षण, कासेगाव एज्युकेशन सोसायटी, कासेगाव, २००६.
५. गोडबोले अच्यूतः आर्टिफिशल इंटेलिजन्स, मधुश्री पब्लिकेशन, पुणे, २०२१.
६. जोशी, श्रीपाद : संवादशास्त्र, विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९८.
७. नसिराबादकर ल. रा., व्यवहारिक मराठी, भाषा विकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर, २०२३.
८. पाटील, आनंद : सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.
९. पानसे, मु.ग. (संपा.) : भाषा – अंत:सूत्र आणि भाषाव्यवहार, म.सा.प. प्रकाशन, पुणे, १९६७.
१०.राजाध्यक्ष, मंगेश विठ्ठल : भाषाविवेक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९९७.
११.लेले, वामन : भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य आणि सौंदर्य, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००५.
१२.शेख यास्मिनः मराठी लेखन मार्गदर्शिका, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, २०१७.
१३.सारंग, विलास : सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन, मुंबई.

00000

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce,
Shivajinagar, Pune - 5
First Year of B.A.
(2024 Course under NEP 2020)
VSC
सत्र पाचवे

Course Code : 24ArMarU5501 **Course Name : ग्रंथ प्रकाशन स्वरूप**
Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit 02**
Examination Scheme: CIA : 20 Marks **End-Sem : 30 Marks**
Prerequisite Courses:
Course Objectives:
To Study

१. ग्रंथ निर्मितिप्रक्रियेचा अभ्यास करणे.
२. ग्रंथ निर्मितिप्रक्रियेमध्ये समाविष्ट असणाऱ्या अनेक व्यक्ती-संस्थांचा सहभाग ध्यानात घेणे.
३. मराठीतील ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेचा इतिहास अभ्यासणे.
४. मराठी ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील स्थित्यंतरे स्पष्ट करणे.

To learn

१. ग्रंथनिर्मितिप्रक्रिया आणि त्यासंबंधीच्या विविध गोष्टी शिकणे.
२. मराठीतील ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेची परंपरा शिकणे.
३. ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील प्रारंभबिंदूवरील गोष्टी शिकणे.
४. ग्रंथनिर्मिता म्हणून ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील विविध टप्पे शिकणे.

Course Outcomes:

On completion of the course, student will be able to–

- Design

१. विद्यार्थ्यांच्या मध्ये ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेचा विश्वास तयार होईल.
२. ग्रंथनिर्मितीमध्ये येणाऱ्या संपादन आणि प्रकाशनव्यवहाराचा परिचय होईल.
३. विद्यार्थी आपल्या आवडीप्रमाणे संपादन अथवा प्रकाशनव्यवहारांमध्ये जाण्याचा विचार करू शकतात.
४. ग्रंथनिर्मितीमध्ये जोडून येणाऱ्या ग्रंथखरेदी-विक्रीतील संधीचाही विद्यार्थी विचार करतील.

- Apply linguistic theory

१. विद्यार्थी ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील आजच्या व्यवहारासंबंधी सजग होतील.
२. साहित्य आणि भाषेच्या अभ्यासासोबत ग्रंथनिर्मितिप्रक्रियेतील विद्यार्थ्यांचा भाषिकदृष्ट्या अभ्यास सुरू होईल.

Course Content

घटक क्र.	**मराठी ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया**	**lectures**
	१. ग्रंथलेखन आणि ग्रंथनिर्मिती २. ग्रंथनिर्मितीचा ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य ३. ग्रंथनिर्मितीची (प्रकाशन) प्रक्रिया अ. लेखक-प्रकाशक संपर्क व व्यवहार आ. प्रकाशक-लेखक करार इ. संपादकीय संस्कार ई. डीटीपी उ. मुद्रितशोधन ऊ. लेआऊट-डिझाईनिंग ऋ. चित्रकार आणि मुखपृष्ठ ऌ. छपाई ऍ. बांधणी/बाईंडिंग ऐ. वितरण व विक्री	१०
घटक क्र.	मराठी ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया	lectures

	१. ग्रंथांचे घटक अ. सुरुवातीची पाने आ. मुख्य पुस्तक इ. शेवटची पाने	१०
घटक क्र.	मराठी ग्रंथ निर्मितिप्रक्रिया	lectures
	ग्रंथ प्रकारः अ. ललित साहित्यपर ग्रंथ आ. शास्त्रीय ग्रंथ इ. माहितीपर ग्रंथ ई. संदर्भ ग्रंथ उ. ई – पुस्तके आणि बोलती पुस्तके (ई-बुक आणि ऑडिओ बुक)	१०

संदर्भ ग्रंथः

१. पॉप्युलर रीतिपुस्तक - रामदास भटकळ/ मृदुला प्रभुराम जोशी
२. संपादन-स्वरूप व कौशल्ये - शरद गोगटे
३. प्रकाशन, संपादन आणि लेखनकौशल्ये - उज्ज्वला भोर
४. मराठी ग्रंथप्रकाशनाची २०० वर्षे – शरद गोगटे
५. मुद्रणपर्व – दीपक घारे
६. मराठी ग्रंथमुद्रणाची वाटचाल – शं. गो. तुळपुळे
७. सदानंदयात्रा – सदानंद भटकळ
८. ग्रंथव्यवहार – अ. ह. लिमये
९. मराठी ग्रंथप्रकाशनाचे स्वरूपः प्रेरणा व परंपरा – अ. ह. लिमये

00000

Progressive Education Society's

Modern College of Arts, Science and Commerce,

Shivajinagar, Pune - 5

Third Year of B.A.

(2024 Course under NEP 2020)

Minor

पाचवे सत्र

Course Code : 24ArMarU5302 **Course Name : व्यक्तिचित्रण**
Teaching Scheme: TH: 2 Hours/Week **Credit 02**
Examination Scheme: CIA : 20 Marks **End-Sem : 30 Marks**

Course Objectives:

- To Study

१. ललित गद्यलेखनाचे विविध प्रकार तपासणे.
२. व्यक्तिचित्रणात्मक लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करणे.
३. मराठीतील व्यक्तिचित्रणलेखनाची परंपरा ध्यानात घेणे.
४. प्रातिनिधिक स्वरूपात अभ्यासासाठी नेमलेल्या व्यक्तिचित्रणाचा आशय आणि आविष्काराच्या दृष्टीने सूक्ष्मविचार करणे.

- To learn

१. ललित गद्यलेखनाचा या लेखनरूपाचा अभ्यास करणे.
२. ललित गद्यलेखनातील विविध प्रकार आणि त्याच्या स्वरूपाचे आकलन करून घेणे.
३. मराठीतील व्यक्तिचित्रणात्मक लेखनाची परंपरा शिकणे.
४. व्यक्तिचित्रणात्मक, ललित गद्यलेखनात्मक लेखन आणि विश्लेषण शिकणे.

Course Outcomes:
On completion of the course, student will be able to–

- Design

१. विद्यार्थी स्वतः ललित गद्यलेखन करतील.
२. ललित गद्यलेखनाचे विविध प्रकार हाताळतील.
३. विद्यार्थ्यांच्या ललित गद्यलेखनाच्या आस्वाद आणि विश्लेषणाच्या कक्षा रूंदावतील.
४. ललित गद्यलेखनातील आशय अन्य रूपबंधातून आविष्कृत करण्याची क्षमता विकसित करतील. उदा. नाटक, चित्रपट इ.

Course Content

घटक क्र.	व्यक्तिचित्रण	lectures
	१. ललित गद्यलेखनाचे स्वरूप आणि प्रकार २. व्यक्तिचित्रणात्मक लेखन ३. मराठीतील ललित आणि त्यातील व्यक्तिचित्रणात्मक लेखनाची परंपरा	१०
घटक क्र.	व्यक्तिचित्रण	lectures
	१. *नांगरल्याविन भुई* – कृष्णात खोत (कृष्णात खोत यांच्या या व्यक्तिचित्रणातून प्रस्तुत झालेल्या व्यक्तिरेखा या स्वतःच्या सुख-	१०

	दुःखांच्या पलीकडे जाऊन साध्या, सोप्या भाषेत आपल्या जगण्यातून जीवनाचे तत्त्वज्ञान सांगतात.) २. कृष्णात खोत यांच्या एकूण लेखनाची वैशिष्ट्यपूर्णता ३. *नांगरल्याविन भुई* मधील व्यक्तिचित्रणांचा आशय आणि आविष्काररूप	
घटक क्र.	व्यक्तिचित्रण	lectures
	१. विद्यार्थ्यांकडून ललित गद्यलेखनाच्या व्यक्तिचित्रण अथवा अन्य कोणत्याही रूपातून सर्जनात्मक लेखन करून घेणे. २. विद्यार्थ्यांकडून मराठी ललित लेखन अथवा व्यक्तिचित्रणात्मक लेखनाचा परीक्षण, विवेचन-विश्लेषणात्मक स्वरूपात लेखन करून घेणे.	१०

संदर्भ ग्रंथः

१. ललितलेखनाचे तात्त्विक स्वरूप आणि मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास- आनंद यादव
२. मराठी निबंध, लघुनिबंध, स्वरूप व विवेचन – वि. पा. देऊळगावकर, चंद्रकांत देऊळगावकर
३. साहित्यः अध्यापन आणि प्रकार- संपा. सुधीर रसाळ, आनंद यादव
४. प्रदक्षिणा खंड १ आणि २ – अनिरुद्ध कुलकर्णी
५. पंचधारा या नियतकालिकाचा ललित गद्य विशेषांक
६. ललित या नियतकलिकाचा ललितगद्य विशेषांक

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र - सहावे

मुख्यस्तर (Major Core 13- Theory)

Course Code : 24ArMarU6101 **Course Name : मध्ययुगीन साहित्याचा अभ्यास-II**
Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**
Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. इतिहासाच्या पार्श्वभूमीवर 'मध्ययुगीन कालखंड' ही कल्पना समजावून घेणे.
२. मध्ययुगीन मराठी साहित्यलेखनाची सामाजिक-राजकीय आणि सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ध्यानात घेणे.
३. मध्ययुगीन मराठी साहित्यलेखनामागील प्रेरणा आणि प्रवृत्तीचे स्वरूप ध्यानात घेणे.
४. मध्ययुगीन मराठी साहित्यलेखनात अधोरेखित होतील अशा प्रमुख लेखक आणि साहित्यकृतीचा अभ्यास करणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थ्यांना इतिहासाच्या कल्पनेसह मराठी साहित्येतिहासाचे आकलन होईल.
२. विद्यार्थांना मराठी समाज आणि साहित्याची परंपरा कळेल, ज्याचे भान त्यांना त्यांच्या विविध प्रकल्पांमध्ये वापरता येईल.
३. मध्ययुगीन गद्य-पद्य रचनेच्या आकलनाचा विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशील आणि माहितीपर लेखनावर संस्करण होतील.
४. मध्ययुगीन साहित्याच्या अभ्यासाने राजकीय आणि पर्यायाने सांस्कृतिक संदर्भाने होत गेलेल्या बदलाचा भाषा आणि साहित्यातील बदल जोखता येईल.

Course Content

घटक क्र.	**संत एकनाथ यांचे साहित्यलेखन**	एकूण तास
१.	अ. संत एकनाथकालीन महाराष्ट्राची सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक स्थिती ब. संत एकनाथ यांचे लेखन: चतु:श्लोकी भागवत, एकनाथी भागवत, भावार्थ रामायण, गवळणी, भारूडे इ.	**१५**
घटक क्र.	**संत तुकाराम आणि रामदास यांचे शिष्यपरिवारांसह लेखन**	
२.	अ. संत तुकाराम, संत बहिणाबाई, संत निळोबा यांची अभंगरचना ब. रामदास स्वामी, वेणाबाई यांचे लेखन	**१५**
घटक क्र.	**पंडिती साहित्य**	
३.	अ. मुक्तेश्वर ब. वामन पंडित क. रघुनाथ पंडित ड. श्रीधर इ. मोरोपंत	**१५**
घटक क्र.	**बखर आणि शाहिरी साहित्य**	
४.	अ. मराठी बखर: शिवपूर्वकालीन, शिवकालीन आणि पेशवेकालीन बखर	**१५**

	ब. शाहिरी साहित्यः अनंत फंदी, परशराम, राम जोशी, प्रभाकर, होनाजी बाळा यांचे लावणी आणि पोवाडालेखन	

संदर्भ ग्रंथ:

१. अदवंत म. ना., पैंजण, साहित्यप्रसार केंद्र, नागपूर.
२. इर्लेकर सुहासिनी, संत कवी, आणि कवयित्रीः एक अनुबंध, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
३. कुलकर्णी, श्री. रं. : मध्ययुगीन मराठी साहित्य – एक पुरर्विचार, राजहंस प्रकाशन, पुणे, १९९५.
४. केळकर य. न., मराठी शाहीर आणि शाहिरी वाङ्मय, पुणे विद्यापीठ, पुणे.
५. ग्रामोपाध्ये गं.बा., मराठी बखर गद्य, व्हिनस बुक स्टॉल, पुणे.
६. गोसावी र. रा., पाच भक्तिसंप्रदाय, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९७३.
७. दडकर, जया आणि इतर : संक्षिप्त मराठी वाङ्मयकोश (आरंभापासून १९२० पर्यंतचा कालखंड), भटकळ फाउण्डेशन, मुंबई, १९९८.
८. नसिराबादकर ल. रा., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, स्वच्छंद प्रकाशन, सुधारित आवृत्ती, कोल्हापूर, २०२३.
९. तुळपुळे शं. गो., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१०. पांगारकर, ल. रा., प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ३, महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन, पुणे.
११. मंचरकर, र. बा. : धर्मसंप्रदाय आणि मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २०००.
१२. माटे श्री. म., संत, पंत आणि तंत, ठोकळ प्रकाशन, पुणे.
१३. मालशे, स. ग. (संपा.) : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड २ – भाग १, २ आणि 3, म. सा. प., पुणे, १९८2,
१४. मोरजे गंगाधर, मऱ्हाटी लावणी वाङ्मय, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.
१५. शेणोलीकर ह. श्री., प्राचीन मराठी वाङ्मयीनचे स्वरूप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, सहावी आवृत्ती, १९८७.
१६. सरदार गं. बा., संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
१७. सहस्रबुद्धे म. ना., मराठी शाहिरी वाङ्मय, ठोकळ प्रकाशन, पुणे.
१८. सुंठणकर बा. र., महाराष्ट्रीय संतमंडळीचे ऐतिहासिक कार्य, बेळगाव.

****

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- सहावे

मुख्यस्तर (Major Core 14 - Theory)

Course Code : 24ArMarU6102 **Course Name : साहित्यविचार - II**
Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**
Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. साहित्यविचार ही संकल्पना अभ्यासणे.
२. साहित्यनिर्मिती आणि साहित्यविचार यांच्यातील अंतःसंबंध अभ्यासणे.
३. साहित्यविचारातील भारतीय आणि पाश्चात्त्य विचारवंतांच्या मांडणी अभ्यासणे.
४. प्रारंभापासून समकाळापर्यंत भारतीय आणि पाश्चात्त्य साहित्यविचारांची परंपरा अभ्यासणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थ्यांना भारतीय, पाश्चात्त्य आणि आधुनिक साहित्यशास्त्राचे स्वरूप उलगडेल.
२. विद्यार्थ्यांना साहित्यनिर्मिती आणि साहित्याकलनात प्रस्तुत विषयाने निर्माण केलेले भान उपयोगी होईल.
३. साहित्य भाषा आणि साहित्येतर भाषा आणि व्यवहारिक भाषा यांच्यातील फरक स्पष्ट होईल.
४. साहित्यभाषेतील वक्रोक्ती, रस, अलंकार इ. रूपाचा उलगडा साहित्याकलन तीव्र करेल.

Course Content

घटक क्र.	**शब्दशक्ती**	एकूण तास
१.	अ. शब्दशक्तीची संकल्पना, शब्दशक्तीचे प्रकार १. अभिधाः व्याख्या, स्वरूप व प्रकार, योग, रूढी, योगरूढी २. लक्षणाः व्याख्या, स्वरूप, लक्षणेस आवश्यक गोष्टी- अ. मुख्यार्थबाध ब. मुख्यार्थ-लक्ष्यार्थ संबंध क. रूढी व प्रयोजन ३.व्यंजनाः व्याख्या, स्वरूप, व्यंजनेचे मुख्य प्रकार – शाब्दी व्यंजना, आर्थी व्यंजना व्यंजना आणि साहित्यलेखन	**१५**
घटक क्र.	**रसविचार**	
२.	अ. रसविचार, स्थायिभाव व रस, भरताचे रससूत्र ब. काव्यानंदमीमांसा, कवीचा आनंद (ज्ञाननंद, जिज्ञासापूर्ती, पुनःप्रत्ययाचा आनंद) क. करुणरसानंदः केवलानंदवाद, विरेचन	**१५**

घटक क्र.	**साहित्याची भाषा**	
३.	अ. व्यवहारभाषा, शास्त्रभाषा व साहित्यभाषाः साम्यभेद ब. साहित्याचे माध्यम-भाषा क. साहित्य भाषेचे सौंदर्य ड. साहित्य भाषेची विविधता	१५
घटक क्र.	**छंद व वृत्ते**	
४.	अ. छंदः ओवी, अभंग, मुक्तछंद ब. वृत्तेः भुजंगप्रयात, वसंततिलका, दिंडी	१५

संदर्भ ग्रंथः

१. कंगले र. पं., प्राचीन काव्यशास्त्र, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.
२. करंदीकर गो. वि., ॲरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र, मौज प्रकाशन, मुंबई, दु.आ., १९९३.
३. करंदीकर गो. वि., परंपरा आणि नवता, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६७.
४. करंदीकर शैलजा, भारतीय काव्यशास्त्राचे मूळ प्रश्न, सुविचार प्रकाशन, नागपूर, १९६७.
५. कऱ्हाडे सदा, शोकनाट्याचे साहित्यरूप, पी.पी.एच. बुक स्टॉल, मुंबई, १९७१.
६. कऱ्हाडे सदा, सुखनाट्याचे साहित्यरूप, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, १९७४.
७. कापसे राम, भारतीय साहित्यशास्त्र, स्वाध्याय महाविद्यालय, पुणे, १९७७.
८. कुळकर्णी अरविंद, साहित्यविचार, प्रतिमा प्रकाशन, दु.आ., पुणे, १९९७,
९. गाडगीळ स.रा., काव्यशास्त्रप्रदीप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९७१.
१०.गोकाककर सु. गो. (संपा.), शोकनाट्याची मूलतत्त्वे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९७६.
११. गोविलकर लीला, भारतीय साहित्यविचार, नितीन प्रकाशन, पुणे, १९७५.
१२.जाधव मा. मा. (संपा.), अक्षरगाथा (मराठी साहित्यविचार विशेषांक), मासिक, नांदेड, एप्रिल, २०१४.
१३.ढवळे वि. ना., साहित्याचे तत्त्वज्ञान, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन आणि तत्त्वज्ञान महाकोश मंडळ, पुणे,१९८४.
१४.धोंड म. वा., काव्याची भूषणे, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१५.दादेगांवकर पद्माकर, रसचर्चा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९९४.
१६.देशमुख उषा, मराठीचे साहित्यशास्त्र, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, १९७६.
१७.पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्रःस्वरूप आणि समस्या, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१८.पाटील म. सु. भारतीयाचा साहित्यविचार, चेतश्री प्रकाशन, अंमळनेर, १९९०.
१९.पाटील शरद, अब्राह्मणी साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९८८.
२०.बेडेकर दि. के., अस्तित्ववादाची ओळख, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- सहावे

मुख्यस्तर (Major Core 15 - Theory)

Course Code : 24ArMarU6103 **Course Name : वैचारिक लेखन**

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**

Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. वैचारिक लेखनाच्या संकल्पनेचा अभ्यास करणे
२. वैचारिक लेखन आणि अन्य साहित्यप्रकारातील साम्य-भेद अभ्यासणे.
३. मराठीतील वैचारिक लेखन परंपरेचा अभ्यास करणे.
४. अभ्यासासाठी निश्चित केलेल्या लेखनकृतीच्या आधारे वैचारिक लेखनस्वरूप आणि महत्त्व ध्यानात घेणे

Course Outcomes :

१. विद्यार्थ्यांना मराठी सामाजातील वैचारिक विश्वाचा परिचय होईल.
२. महाराष्ट्रातील विचारपरंपरेचे विद्यार्थ्यांचे आकलन सूक्ष होईल.
३. विद्यार्थ्यांच्या वैचारिक साहित्याकलन आणि विश्लेषणाच्या कक्षा रूंदावतील.
४. विद्यार्थी वैचारिक साहित्याच्या माध्यमातून साहित्यलेखन करू शकतील.

Course Content

घटक क्र.	**मराठीतील वैचारिक लेखन परंपरा आणि विनोबा भावे**	एकूण तास
१.	अ. विनोबा भावे यांचे व्यक्तित्व ब. विनोबा भावे यांना प्रभावित केलेली विचारपरंपरा क. विनोबा भावे यांची विचारदृष्टी	**१५**
घटक क्र.	विनोबा भावे यांची विचारदृष्टी	
२.	अ. गीतेचा संदेश ब. जीवन साधना	**१५**

	क. आत्मज्ञान आणि विज्ञान ड. अपरिग्रहः शक्ती आणि सिद्धी इ. आर्थिक नियोजन	
घटक क्र.	विनोबा भावे यांची विचारदृष्टी	
३	अ. शेतीः एक ब्रह्मकर्म ब. शिक्षण क. स्त्री-शक्ती ड. आरोग्य इ. आहार-शुद्धी	१५
घटक क्र.	विनोबा भावे यांची विचारदृष्टी	
४.	अ. सत्याग्रह ब. भाषेचा प्रश्न, नागरी लिपी क. साहित्य शक्ती, साहित्य कोणत्या विषयावर ड. त्याग आणि दान इ. मते आणि मतविचार ई. सत्य हेच शहाणपण	१५

संदर्भ ग्रंथः

१. ऑमव्हेट गेल, वासाहतिक समाजातील सांस्कृतिक बंड, भाषां. दिघे. पी.डी., सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९९५.

२. चौसाळकर अशोक (संपा.), विचारवंत आणि समाज, (नागोराव कुंभार गौरवग्रंथ), द युनिक ॲकॉदमी, पुणे, २०१५.

३. दीक्षित राजा, एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्रः मध्यमवर्गाचा उदय, डायमंड पब्लिकेशन्स, पुणे, २००९.

४. नरके हरी (संपा.), महात्मा फुलेः साहित्य आणि चळवळ, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, महात्मा फुले आणि राजर्षि शाहू चरित्र साधने प्रकाशन समिती, महाराष्ट्र शासन, मुंबई, २००६.

५. पवार गो. मा., महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे-समग्र वाङ्मय, खंड १ व २, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००९.

६. पाटणकर रा. भा., अपूर्ण क्रांती, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९९.

७. बगाडे उमेश, महाराष्ट्रातील प्रबोधन आणि वर्गजातीप्रभुत्व, सुगावा प्रकाशन, पुणे, २००६.

८. बेडेकर दि. के./भणगे भा. शं. (संपा.) भारतीय प्रबोधन, शंकरराव देव गौरवग्रंथ, समाज प्रबोधन संस्था, पुणे.

९. विनोबा, विनोबा-नवनीत, संपा. पराग चोळकर, नॅशनल बुक ट्रस्ट, दिल्ली, २०११.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- सहावे

मुख्य ऐच्छिक (Major Elective - Theory)

Course Code : 24ArMarU6201 **Course Name : मराठी भाषा आणि व्याकरण**

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**

Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

२. व्याकरणाची संकल्पना स्पष्ट करून, भाषा आणि व्याकरण यांच्यातील अंतःसंबंध स्पष्ट करणे.
३. भाषा आणि लिपी यांच्यातील संबंधांचा अभ्यास करणे.
४. व्याकरण आणि मराठी व्याकरणातील मूलभूत नियमांचा अभ्यास करणे.
५. व्याकरणाचे भाषेच्या जडणघडणीतील महत्त्व समजून घेणे.
६. कालसुसंगत व्याकरणिक नियमातील बांधणी समजून घेणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थी शुद्ध आणि प्रमाणित मराठीत लेखन व संभाषण करण्यास सक्षम होतील.
२. मराठी व्याकरणातील मूलभूत आणि प्रगत संकल्पना आत्मसात करून त्यांचा व्यवहारात अचूक उपयोग करू शकतील.
३. भाषिक चुका ओळखून त्या सुधारण्याची क्षमता विकसित होईल.
४. वाक्यरचना, संधी, समास, लिंग, वचन, विभक्ती यांचा योग्य उपयोग करण्याची सवय लागेल.
५. भाषाशुद्धता व प्रभावी संप्रेषण कौशल्ये विकसित होतील, ज्याचा उपयोग शैक्षणिक, व्यावसायिक आणि साहित्यिक लेखनासाठी होईल.

Course Content

घटक क्र.	**भाषा आणि व्याकरण**	एकूण तास
१.	अ. व्याकरणः स्वरूप आणि व्याप्ती ब. व्याकरणाचे प्रयोजन क. भाषा आणि व्याकरणः परस्परसंबंध ड. भाषा आणि लिपी सहसंबंध इ. देवनागरी लिपी आणि मराठी भाषा	**१५**

	ई. मराठी व्याकरणलेखनाची परंपरा उ. मराठी व्याकरणातील इतर भाषांच्या व्याकरणाचा प्रभाव	
घटक क्र.	**मराठी वर्णविचार**	
२.	अ. वर्णविचार म्हणजे काय? ब. मराठीतील वर्णांचे प्रकारः स्वर, स्वरादी, व्यंजने क. वर्णमालेत होत जाणारे बदलः सामाजिक, सांस्कृतिक आणि राजकीय	१५
घटक क्र.	**मराठी शब्दविचार**	
३.	अ. शब्दविचार म्हणजे काय? ब. शब्दांची घडण, संधी, संधीचे प्रकार क. शब्दसिद्धी (सिद्ध, सधित, उपसर्ग, प्रत्यय इ.) ड. शब्दांच्या जाती इ. शब्दविकार ई. विभक्तीविचार	१५
घटक क्र.	**मराठी वाक्यविचार**	
४.	अ. वाक्यांचे प्रकार, ब. वाक्य पृथक्करण क. वाक्यसंश्लेषण ड. वाक्यरूपांतरः केवल वाक्य, संयुक्त वाक्य, मिश्र वाक्य	१५

संदर्भ ग्रंथ –

१. आचार्य, मा.ना.: मराठी व्याकरणविवेक, संजय प्रकाशन, पुणे, १९९०.
२. केळकर, ह. ग. : मराठी व्याकरणाची मूलतत्त्वे, सिटी बुक प्रकाशन,
३. जोशी, प्र.ना.: अभिनव मराठी व्याकरण, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४. दामले, मो. के. : शास्त्रीय मराठी व्याकरण (संपा. कृ.श्री. अर्जुनवाडकर) देशमुख आणि कंपनी, पुणे, १९७०.
५. दीक्षित, प्र.ना. : मराठी व्याकरण : काही समस्या, शुभदा प्रकाशन, फलटन, १९७५.
६. देशपांडे, ग.त्र्यं. : भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८0.
७. मंगरूळकर, अरविंद : मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार, पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९६४.
८. अर्जुनवाडकर कृ. श्री. मराठी व्याकरणः वाद आणि प्रवाद, सुलेखा प्रकाशन, पुणे, १९८७.
९. अर्जुनवाडकर कृ. श्री. मराठी व्याकरणाचा इतिहास, मराठी विभाग, मुंबई .विद्यापीठ, मुंबई, १९९२.
१०. गुंजीकर रा. भि. मराठी व्याकरणावर विचार, (रा. भि. गुंजीकर यांचे संकलित लेख)
११. सबनीस म. पा., आधुनिक मराठीचे उच्चतर व्याकरण, म. पां. सबनीस, मुंबई, १९५१.
१२. वाळंबे मो. रा., सुगम मराठी व्याकरण व लेखन, नितीन प्रकाशन, पुणे, पन्नासावी सुधारित आवृत्ती, २०१५.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- सहावे

मुख्य ऐच्छिक (Major Elective - Theory)

Course Code : 24ArMarU6202 **Course Name : साहित्य आणि संस्कृती**
Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 04**
Examination Scheme: CIA : 40 Marks **End-Sem : 60 Marks**

Course Objectives:

१. साहित्य आणि संस्कृती यांच्यातील परस्परसंबंध समजावून घेणे.
२. संस्कृतीच्या विविध पैलूंचे साहित्यावर होणारे परिणाम अभ्यासणे.
३. साहित्यामधील सांस्कृतिक घटकांचे, परंपरांचे आणि बदलांचे विश्लेषण करणे.
४. लोकसाहित्य, लोकसंस्कृती आणि समकालीन साहित्याचा सांस्कृतिक दृष्टिकोनातून अभ्यास करणे.
५. साहित्याच्या माध्यमातून सांस्कृतिक ओळख, अस्मिता आणि मूल्ये समजावून घेणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थी साहित्य आणि संस्कृती यांच्यातील परस्परसंबंध समजून घेतील.
२. साहित्यिक कृतींचे सांस्कृतिक दृष्टिकोनातून विश्लेषण करण्याची क्षमता विकसित होईल.
३. विविध साहित्यप्रकारांमधून संस्कृतीतील बदल, परंपरा आणि नवसंस्कृती समजण्याची दृष्टी मिळेल.
४. साहित्याच्या माध्यमातून सांस्कृतिक ओळख आणि मूल्यांची जाणीव निर्माण होईल.
५. विद्यार्थी सांस्कृतिक विविधतेचा सन्मान करणारे आणि बहुविधतेची जाण ठेवणारे अभ्यासक होतील.

Course Content

घटक क्र.	**साहित्य आणि संस्कृती: संकल्पनात्मक विचार**	एकूण तास
१.	अ. साहित्य आणि संस्कृती: संकल्पना आणि व्याख्या ब. साहित्य आणि संस्कृतीचा परस्परावरील प्रभाव क. साहित्यमाध्यमातून संस्कृतीचा ऐतिहासिक प्रवास ड. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती: लोकगीत, लोककथा, लोकनाट्य	**१५**
घटक क्र.	**विविध साहित्यप्रकार आणि सांस्कृतिक संदर्भ**	
२.	अ. पुराणे, मिथके आणि त्यांचा साहित्यावरील प्रभाव ब. साहित्य आणि धर्म: धर्मकेंद्रित साहित्याचा अभ्यास क. साहित्य आणि भाषिक संस्कृती: भाषा, बोलीभाषा आणि साहित्य	**१५**

	ड. सांस्कृतिक बदल आणि आधुनिक साहित्य	
घटक क्र.	**साहित्य, संस्कृती आणि सामाजिक प्रश्न**	
३.	अ. जात, धर्म आणि सांस्कृतिक संघर्ष साहित्याच्या माध्यमातून ब. दलित साहित्य आणि संस्कृती: संघर्ष आणि ओळख क. आदिवासी साहित्य आणि संस्कृती: परंपरा आणि बदल ड. माध्यमे, साहित्य आणि लोकप्रिय संस्कृती	**१५**
घटक क्र.	**साहित्य, आधुनिकता आणि सांस्कृतिक नवसंघटन**	
४.	अ. विज्ञानसाहित्य आणि तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून बदलणारी संस्कृती ब. सोशल मीडिया, ब्लॉग आणि डिजिटल साहित्य क. चित्रपट आणि साहित्य यांचा सांस्कृतिक प्रभाव ड. समकालीन साहित्य आणि बहुसांस्कृतिकता	**१५**

संदर्भ ग्रंथ:

१. कर्वे इरावती, मराठी लोकांची संस्कृती
२. कऱ्हाडे सदा, अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
३. कुलकर्णी गो. म., आधुनिक वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
४. केतकर श्री. व्यं., महाराष्ट्रीयांचे काव्यपरिक्षण,
५. गोसावी र. रा., पाच भक्तिसंप्रदाय
६. जोगळेकर गं. ना., मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
७. पंडित भ. श्री., महाराष्ट्राच्या सामाजिक जीवनातील स्थित्यंतरे
८. वरखेडे रमेश नारायण, महाराष्ट्राच्या सामाजिक-सांस्कृतिक स्थित्यंतराचा इतिहास
९. रेगे मे. पुं., भारतीय प्रबोधन (भा.शं. भणगे गौरवग्रंथ)
१०. शेणोलीकर ह. श्री., महाराष्ट्राची संस्कृती: घडण व विकास
११. संत दु. का., साहित्य आणि संस्कृती
१२. सरदार गं. बा., संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती
१३. सरदार गं. बा. (संपा.) महाराष्ट्र जीवन खंड १ व २
१४. सुंठणकर बा. र., मराठी संत मंडळांचे ऐतिहासिक कार्य

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, विज्ञान आणि वाणिज्य मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त)

शिवाजीनगर, पुणे - ०५.

अभ्यासक्रम

बी.ए. - तृतीय वर्ष

मराठी

(2024 Course under NEP 2020)

सत्र- सहावे

VSC

Course Code : 24ArMarU6501 **Course Name : मुलाखत लेखन**

Teaching Scheme: TH: 4 Hours/Week **Credit : 02**

Examination Scheme: CIA : 20 Marks **End-Sem : 30 Marks**

Course Objectives:

१. मुलाखतीचे स्वरूप, महत्त्व आणि वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.
२. मुलाखतीसाठी आवश्यक माहिती, संकलन, पार्श्वभूमी संशोधन आणि प्रश्नावली तयार करणे.
३. मुलाखत घेण्याच्या विविध तंत्रांची आणि प्रभावी संवाद कौशल्यांची समज वाढवणे.
४. मुलाखतीचे संपादन आणि प्रभावीपणे लेखन करण्याच्या कौशल्यांचा विकास करणे.
५. प्रत्यक्ष मुलाखतींचे आयोजन करून व्यवहारज्ञान मिळवणे.

Course Outcomes :

१. विद्यार्थी मुलाखतीचे स्वरूप, तिचे प्रकार आणि तंत्र समजू शकतील.
२. मुलाखत घेण्यासाठी आणि लेखनासाठी आवश्यक असलेली पूर्वतयारी सक्षमपणे करू शकतील.
३. संवाद कौशल्य आत्मसात करून प्रभावीपणे मुलाखत घेऊ शकतील.
४. संपादन आणि विश्लेषणात्मक लेखन कौशल्ये विकसित करून दर्जेदार मुलाखत लेखन करू शकतील.
५. प्रत्यक्ष मुलाखती घेऊन त्या प्रकाशित करण्यासाठी सुसज्ज होतील.

Course Content

घटक क्र.	**मुलाखतः तंत्र आणि कौशल्ये**	एकूण तास
१.	अ. मुलाखत म्हणजे काय? साहित्य, पत्रकारिकता आणि अकादमिक महत्त्व ब. मुलाखतीचे प्रकारः माहितीपर, व्यक्तिचित्रात्मक, वैचारिक, अनुभवाधारित क. मुलाखतीसाठी कौशल्येः ऐकण्याची कला, प्रभावी संभाषण, योग्य हावभाव-शरीरभाषा	१०
घटक क्र.	**मुलाखतः पूर्वतयारी**	
२.	अ. मुलाखतीपूर्व संशोधन आणि प्रश्नमालिका ब. मुलाखत घेण्याचे तंत्र क. संवाद कौशल्ये आणि नोंदवहीचा प्रकार	१०

घटक क्र.	**मुलाखतः लेखन आणि संपादन**	
३.	अ. मुलाखत लेखनाची मांडणी आणि शैली ब. संपादन आणि सुधारणा	**०५**
घटक क्र.	**मुलाखतः प्रत्यक्ष अनुभव व मूल्यांकन**	
४.	अ. प्रकल्प कार्य ब. प्रस्तुत आणि पुनरावलोकन	**०५**

संदर्भ ग्रंथः

१. कालेलकर, ना. गो. : *भाषा आणि संस्कृती*, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९६२.
२. काळे, कल्याण/शहा मृणालिनी (संपा.) : *निवडक भाषा आणि जीवन*, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९८.
३. कुंडले, म. बा. : *सर्जनशीलता*, नूतन प्रकाशन, पुणे.
४. केळकर, अशोक : *वैखरी*, मॅजेस्टिक, मुंबई, १९८३.
५. केळकर, अशोक : *रुजुवात*, लोकवाङ्मयगृह प्रकाशन, मुंबई, २००८.
६. गवस, राजन आणि इतर : *भाषिक सर्जन आणि उपयोजन*, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१२.
७. ग्रामोपाध्ये, सुरेंद्र (संपा.) : *भाषाव्यवहार व भाषाशिक्षण*, कासेगाव एज्युकेशन सोसायटी, कासेगाव, २००६.
८. जोशी, श्रीपाद : *संवादशास्त्र*, विजय प्रकाशन, नागपूर, १९९८.
९. नेमाडे, भालचंद्र : *साहित्याची भाषा*, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८९.
१०. पाटील, आनंद : सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.
११. पानसे, मु.ग. (संपा.) : भाषा – अंत:सूत्र आणि भाषाव्यवहार, म.सा.प. प्रकाशन, पुणे, १९६७.
१२. बेलवलकर, सुमन : भाषा – स्वरूप आणि कार्य, य.च. मु. वि., नाशिक, १९९४.
१३. भागवत, गीता : प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, १९९६.
१४. राजाध्यक्ष, मंगेश विठ्ठल : भाषाविवेक, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९९७.
१५. लेले, वामन : भाषा: स्वरूप, सामर्थ्य आणि सौंदर्य, राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००५.